

rozhodl, 1000 Kč nepřevyšuje. (Sr. rozhodnutí nejvyššího soudu uveřej. v jeho úř. sb. pod č. 266 a ve sbírce min. sprav. pod č. 178). Poněvadž předmět sporu oceněn soudem odvolacím na 1000 K, je dovolání žalobcovo nepřipustným a musilo býti jako takové odmítnuto dle § 507 c. ř. s., když se tak nestalo již nižšími soudy.

Čís. 2046.

Upisování mladých akcií.

Banka, jež jest upisovacím místem, jest pouhým zmocněncem upisovatele.

Akcie nepřiděluje upisovací místo, nýbrž podnik, o jehož akcie jde.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1922, Rv I 599/22.)

Banka A. zaslala bance B., jež byla upisovacím místem nových akcií společnosti Z., 499 starých akcií této společnosti se žádostí, by na základě zaslaných akcií upsala pro ni 249 nových akcií téhož podniku. Banka B. odpověděla, že upisuje za banku A. 249 mladých akcií firmy Z., jež připisuje k dobru jejího depotu a že kupní cenu za ně píše na vrub jejího běžného účtu. Žalobě banky A. na banku B., k níž se přidružila jako vedlejší intervenientka společnost Z., o vydání 249 mladých akcií procesní soud prvního stáří vyhověl mimo jiné z těchto důvodů: Jedná se o poměr komisionářský, o němž platí zákonná ustanovení čl. 360 a násl. obch. zák. Žalovaná banka měla tudíž daný jí příkaz provést, šetříc péče řádného obchodníka, měla dávat žalující bance nutné zprávy, zejména vyrozuměti žalobkyni o provedení příkazu, a byla zejména povinna žalobkyni jako svému komitentu o tomto provedení účet složit a plnit jí to, co tato byla oprávněna z provedení příkazu žádati (čl. 361 obch. zák.). Žalovaná banka ve smyslu tohoto zákonného ustanovení vyrozuměla žalobkyni oznámením ze dne 21. června 1920, že úpis nových akcií jest proveden a tím byla celá záležitost pro žalující banku ukončena a žalovaná banka jest povinna ve smyslu čl. 361 obch. zák. vydati 249 nových akcií společnosti »Z«. K námitce žalované banky, že připsání 249 nových (mladých) akcií jest pouhým účetnickým provedením, hleděti nelze, ježto posudkem znaleců jest prokázáno, že označení v těchto výpisech »mladé« (nové) má jenom ten význam, aby se činil rozdíl od starých akcií, které mají již plná práva zejména na dividendu atd., kteréhožto nároku nové (mladé) akcie ještě nemají, že však nutno za to míti vzhledem k tomu, že akcie jsou přepsány na účtě depotním ve prospěch žalující banky, že akcie ty jí byly také přiděleny a že tato banka může s akciemi těmi také volně disponovati. **O d v o l a c í s o u d** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Dle zjištění bylo obsahem žádosti žalobkyně, aby žalovaná banka jako upisovací místo mladých akcií společnosti Z. upsala pro ni 249 nových (mladých) akcií, úředník žalované banky také skutečně do seznamu zapsal, že žalobkyně upisuje akcie, a zprávou ze dne 21. června 1919 vyrozuměla žalovanou žalobkyni, že dle jejího dopisu upsala za ni 249 mladých akcií Z., které připisuje ve prospěch depotu žalobkyně. Upsání státi se mělo a také se stalo pro žalobkyni a nikoliv pouze pro její účet. Pro obchod komisionářský schází tu podstatná

známka obchodu tolo, totiž opatření mladých akcií ve vlastním jméně žalované banky pro účet žalobkyně; nejedná se tedy o obchod komisionářský po rozumu čl. 360 a násl. obch. zák. jak se prvý soud domnívá, nýbrž o pouhý příkaz, správně zmocnění žalobkyni dané. Správnosti tohoto náhledu nasvědčuje i posudek znalce, dle něhož dlužno přihlížeti k dopisu žalobkyně ze dne 10. června 1919 jakožto úpisu mladých akcií na základě akcií starých a není zvykem mezi pražskými bankami, aby jedna banka druhé vyplňovala upisovací přihlášku. Náhledu onomu nasvědčuje i ta okolnost, že žalovaná byla upisovacím místem společnosti Z., a jest tedy přirozeno, že se proto žalobkyně s úpisem na ni obrátila. Ostatně žalobkyně výslovně doznala, že obdržela od žalované pozvání k upisování nových akcií Z. dle formuláře, z něhož musila seznati, že žalovaná jest pouze upisovacím místem a že správní rada společnosti Z. vyhrazuje si volné rozhodnutí ohledně těch akcií, které by na základě práva přednostního z vyloženého počtu kusů upsány nebyly a že úpisy musí býti opatřeny vlastnoručním podpisem upisujícího majitele starých akcií s uvedením jich čísel. Musilo též býti žalobkyni již i z akcií samých jasno, že se jedná o akcie na jméno znějící (čl. 223, 182, 183 obch. zák.), že jde o upisování mladých akcií v poměru k akciové společnosti Z. a že dle formuláře toliko tato o přidělu rozhoduje, jak také pak Z. dopisem ze dne 18. února 1920 žalobkyni zasláným učinila. Předmětem tohoto sporu jest jediné opatření a vydání mladých akcií Z. žalovanou bankou. Dle shora řečeného jde tu o poměr žalobkyně jakožto upisovatelky k akciové společnosti Z. jako přidělovačce mladých akcií, šloť prvéjší o to, aby na základě starých akcií cestou upisování dostalo se jí akcií mladých. V tom směru prokázáno, že správní rada Z. po vypršení upisovací lhůty žalobkyni nepřidělila žádných akcií, ač jí byl dopis žalobkyně ze dne 10. června 1919 od žalované banky mezi upisovatele předložen. Zda nepřidělení to stalo se právem či neprávem, nemůže býti rozhodováno v tomto sporu, jisto však jest, že se žalované bance od společnosti Z. nedostalo žádných mladých akcií pro žalobkyni. Není tedy nárok žalobkyně proti žalované bance na opatření a vydání mladých akcií, kterých žalovaná od společnosti Z. vůbec ani neobdržela, odůvodněn (§§ 1009, 1917 obč. zák., čl. 52 a 298 obch. zák.), a jest věcí žalobkyně, aby nárok ten si proti společnosti Z. sama provedla.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací duvod čís. 4 § 503 c. ř. s. spatřuje žalující firma v tom, že soud odvolací vyloučil u stran obchod komisionářský a že nárok žalující firmy proti žalované bance na vydání akcií prohlásil nedůvodným. Avšak vývodům spisu dovolacího nelze přisvědčiti. Žalobkyně doznala, že obdržela od žalované banky pozvání k upisování nových akcií společnosti Z. k žalobě přiložené; dle této přílohy byla žalovaná banka jen upisovacím místem; dle téže přílohy obsahovati musila upisovací přihláška prohlášení upisovatele, že upisovací podmínky jsou mu známy, pročez dlužno též předpokládati, že žalobkyně učinila toto prohlášení ve své upisovací přihlášce, pokud se týče, že žalovaná banka i společnost Z. byly oprávněny, míti za to, že upisovací podmínky byly žalobkyni

známy. V těchto podmínkách bylo výslovně poukázáno na článek 10. stanov společnosti Z.; dle odstavce čis. 2 upisovacích podmínek mají přednostní právo na nové akcie majitelé starých akcií; dle jejich odstavce čis. 4 bylo nutno přihlášku řádně vyplnit a zvláště také opatřit ji seznamem čísel starých akcií, na základě jichž upisovatel uplatňuje své právo přednostní. Dle odstavce čis. 3 upisovacích podmínek správní rada společnosti Z. vyhradila si volné rozhodnutí ohledně oněch akcií, které by na základě práva přednostního nebyly upsány z vyloženého počtu nových akcií. Dle 10. článku stanov Z. bylo přední právo na nové akcie vyhrazeno majitelům akcií starých; dle 11. článku těchto stanov akcie znějí na jméno a společnost Z. uznává za akcionáře jen ty osoby, které zapsány jsou v seznamu akcionářů jako majitelé. Žalobkyně doznala, že staré akcie, jež předložila, upisující akcie nové, nebyly jejím vlastnictvím, nýbrž vlastnictvím jejích klientů; doznala dále, že akcie společnosti Z. znějí na jméno, že žalobkyně v době upisování nových akcií nebyla zapsána v seznamu (knize) akcií společnosti Z., a uvedla dále, že většina akcií, jež předložila k upisování, náležela jejím klientům, aniž uvedla, komu náležely ostatní z těchto, k upisování předložených akcií, takže tím není vyvráceno její hořejší doznání, že staré akcie, jež předložila, nebyly jejím vlastnictvím, že tedy žádné z těchto akcií jí nenáležely. Když tedy žalobkyně upisovala nové akcie, musila vědoma si býti toho, že žalovaná banka je pouze upisovacím místem, takže nemůže rozhodovati o přidělu nových akcií, jakož i toho, že správní radě Z. příslušelo právo, rozhodnouti o upisovací přihlášce žalující firmy, která nebyla vlastnící předložených starých akcií a v důsledku toho neměla přednostního práva na akcie nové. Zjištěno jest, že žalobkyně poukázala žalovanou banku, by tato jako upisovací místo mladých (nových) akcií Z. upsala pro ni nové akcie, nikoli tedy, aby žalobkyni opatřila nebo přidělila nové akcie, ani, aby je upsala neb opatřila pouze na účet žalobkyně, vlastním jménem. Žalovaná banka přijala onen poukaz žalující firmy a vyhověla mu, totiž provedla pro žalující firmu upsání nových akcií společnosti Z. Vyličeným jednáním nevzešla mezi žalobkyni a žalovanou bankou smlouva komisionářská dle čl. 360 (378) obch. zák., neboť žalovaná banka měla dle projevené vůle stran jednati vůči Z. jménem žalobkyně a nikoli jménem vlastním, skutečně pak též jednala jménem žalobkyně. Žalující firma zmocnila dle § 1002 obč. zák. žalovanou banku, by pro ni, tedy na její účet a jejím jménem upsala nové akcie společnosti Z., žalovaná banka byla dle § 1009 obč. zák. povinna, pečlivě a poctivě tak učiniti, kerážto povinnosti vyhověla. Žalobkyně neměla a nemá vůči žalované bance nároku na opatření a vydání mladých akcií Z., neboť nepřevzala závazku takového, a správní rada Z., nepřidělila žalobkyni žádných mladých akcií, aniž žalovaná banka mladé akcie pro žalobkyni obdržela. Žalovaná banka neručila žalobkyni za výsledek upisovacího jednání. Zdalí snad svým jednáním způsobila žalobkyni škodu, není třeba v tomto sporu probírat, neboť žalobkyně nedomáhá se náhrady škody, nýbrž opatření a vydání mladých akcií Z. Dle § 1009 obč. zák. zmocněnec jest povinen, vydati zmocniteli veškerý, z jednání zmocněnecova vylpynuvší užitek. Kdyby tedy žalovaná banka byla pro žalobkyni obdržela od společnosti Z. mladé akcie, byla by bývala povinna, vydati je žalobkyni; poněvadž dle skutkových zjištění nižších soudů neobdržela pro žalobkyni žádných mladých

akcií, žalobní žádost na opatření a vydání jich jest nedůvodna. V dopisu žalované banky ze dne 21. června 1919 ovšem jest uvedeno, že tato banka připisuje 249 mladých akcií Z. ve prospěch depotu žalující firmy a v přílohách, obsahujících výpisy z účtu žalobkyně o jejím depotu, uvedeny jsou též tyto akcie; ale z toho nenásleduje, že žalovaná banka skutečně měla pro žalobkyni mladé akcie Z. v držbě nebo v uschování, ani že je pro žalobkyni obdržela nebo jí je sama přidělila; jsou to zápisy nesprávné, prohlášení nesprávná, která nelze pokládati ani za důkaz pro žalobní nárok, ani za právní důvod nároku tohoto. Ze spisu procesních, ani ze skutkových zjištění, obsažených v rozsudech nižších soudu, nelze dospěti ku přesvědčení, že žalovaná banka přidělila žalobkyni nové akcie společnosti Z. ani, že je vzala pro ni v uschování, ani, že žalobkyni oznámila, že jí je přiděluje, nebo že je pro ni v uschování bere. Slyšení znaleci neoznámili, že upisovací místo přiděluje akcie; prohlásili ovšem, že upisovací místo oznámí po skončení upisovací lhůty upisovateli počet přidělených nových akcií, tomu však sluší rozuměti tak, že oznámí upisovateli počet nových akcií, přidělených jemu osobou k tomu oprávněnou.

Čís. 2047.

Dodání potravin osazenstvu dolu za kompenzační uhlí, poskytnuté důlním podnikem. Proti podnikatelstvu lze vznést nárok z obohacení, nebylo-li kompenzační uhlí včas dodáno a stalo-li se dodání jeho napotom nemožným.

(Rozh. ze dne 28. listopadu 1922, R I 1201 22.)

Žalobce dodal na základě úmluvy v září 1919 osazenstvu dolu žalované důlní společnosti 600 hus, proti čemuž osazenci mu měli zaplatiti 20 Kč za kus, žalovaná společnost pak za kus 4 q uhlí. Osazenstvo kupní cenu zaplatilo, žalovaná důlní společnost však uhlí nedodala, ježto svolení, udělené k tomu uhelným inspektorátem, bylo ministerstvem veřejných prací prohlášeno neplatným. Žalobu o doplatek kupní ceny, záležející v rozdílu mezi kupní cenou, již zaplatilo osazenstvo, a výdaji, jež měl žalobce s opatřením husí, procesní soud prvního stádia zamítl, maje za to, že žalované důlní podnikatelstvo se zavázalo dodati kompenzační uhlí jen pod podmínkou příslušného schválení, a že, když k němu nedošlo, podnikatelstvo se neocitlo v prodlení. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkauje pravomoci, o ní dále jednal a ji rozhodl. Důvody: Žalov. sama uvedla v žalobní odpovědi, že osazenstvo její šachty A. III. uzavřelo se žalobcem s jejím přivolením kupní smlouvu o husách a že se při tom zavázalo, dodati žalobci za 500 hus 200 tun a za 100 hus 40 tun uhlí za úředně stanovené ceny dle vyhlášky s tím předpokladem, že bude povolena kompenzační dodávka uhelným syndikátem. Naproti žalobci jako kupci a dodavateli hus, určených pro osazenstvo, jsou dvě strany jako plátcí kupní ceny, osazenstvo ze šachty A. III., které mělo připlatiti za každou husu 20 K, a žalovaná, která mu za ně měla dodati smlouvené množství uhlí. Každý z těchto dvou závazků jest pouze potud samostatným, pokud